

ทรัพย์สินเงินทองกับภิกษุ : เรื่องที่ชาวพุทธต้องเข้าใจให้ถูกต้องตามพระวินัยบัญญัติ

เข้าใจผิด	เข้าใจถูก
<p>๑. ภิกษุสามารถมีทรัพย์สินได้ตามสมควร เพื่ออยู่ได้ในสังคมอย่างเหมาะสม</p> <p>๒. ภิกษุรับเงินและทอง และสะสมไว้เพื่อใช้สอยเท่าที่จำเป็นได้ เช่น ซื้อของใช้จำเป็นส่วนตัว ใช้ทำธุระส่วนตัวต่าง ๆ</p> <p>๓. ภิกษุรับเงินทองได้ หากไม่ได้ติดข้องในเงินและทองนั้น และมีไว้เพื่อประโยชน์แก่พระศาสนา</p>	<p>๑. ตามพระธรรมวินัย เครื่องใช้สอยของพระภิกษุที่ทรงอนุญาต มี ๘ อย่าง คือ สบง จีวร สังฆาฏิ บาตร มีด โกนหรือมีดตัดเล็บ เข็มประคดเอว กระบอกกรองน้ำ เท่านั้น ดังนั้น ภิกษุไม่อาจสะสมทรัพย์สมบัติได้เกินไปกว่านี้</p> <p>๒. พระวินัยบัญญัติว่า “ภิกษุรับก็ดี ให้รับก็ดี ซึ่งทองเงิน หรือยินดีทองเงินอันเข้าเก็บไว้ให้ เป็นนิสัคคียปาจิตตีย์”¹ ดังนั้น ภิกษุไม่อาจรับเงินทองได้ แม้จะรับไว้เพื่อใช้สอยในสิ่งที่จำเป็น หรือทำธุระที่จำเป็นก็ตาม ถือว่าผิดพระวินัยเป็นอาบัติ ส่วนเรื่องที่ว่าจำเป็นนั้น จำเป็นจริงหรือไม่ หากจำเป็นจริง ๆ ก็ควรหาวิธีเหมาะสมที่ไม่ทำให้ละเมิดพระวินัยเป็นหลัก ชีวิตภิกษุย่อมไม่สะดวกสบายเช่นคฤหัสถ์ เพราะท่านสละสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อขัดเกลากิเลสอย่างยิ่งในเพศนี้ ทรงแสดงไว้ชัดเจนว่าเงินทองควรแก่ผู้ใด เบญจกามคุณควรแก่ผู้นั้น นั่นคือคำเตือนที่สำคัญที่สุด</p> <p>๓. พระวินัยบัญญัติทรงห้ามรับหรือแม้แต่ยินดีในเงินและทอง ไม่ว่าจะติดข้องหรือไม่ติดข้อง เพราะเงินและทองเป็นวัตถุอนามาส² คือวัตถุต้องห้ามจับต้อง ไม่สมควรแก่ภิกษุโดยประการทั้งปวง โดยไม่มีเหตุให้ยกเว้นเลย</p>

¹ พระวินัยปิฎก มหาวีกังค์ ปฐมภาค-ทุติยภาค เล่ม ๑ ภาค ๓ หน้า ๙๓๙

² สิ่งของที่ทรงห้ามมิให้พระภิกษุสงฆ์จับต้องเรียกว่า “วัตถุอนามาส” ได้แก่ วัตถุสิ่งของดังต่อไปนี้

๑. ผู้หญิง รวมทั้งเครื่องแต่งกายหญิง รูปภาพหญิง หรือรูปปั้นของผู้หญิงทุกชนิด

๒. รัตนะ ๑๐ ประการ คือ ทอง เงิน แก้วมุกดา แก้วมณี แก้วประพาฬ ทับทิม บุษราคัม สังข์(ที่เลี่ยมทอง) ศิลา เช่น หยก และโมรา เป็นต้น

๓. เครื่องศาสตราวุธทุกชนิด อันเป็นเครื่องทำลายชีวิต

๔. เครื่องดักสัตว์บกและสัตว์น้ำทุกชนิด

๕. เครื่องประโคมดนตรีทุกอย่าง

๖. ข้าวเปลือกและผลไม้อันเกิดอยู่กับที่

สิ่งของที่เป็นวัตถุอนามาสเหล่านี้ทุกชนิด ไม่นิยมนำไปประเคนถวายพระภิกษุ เพราะผิดพระวินัยพุทธบัญญัติทำให้พระภิกษุต้องอาบัติโทษ

<p>๔. ภิกษุมีทรัพย์สินจำเป็นในการดำรงชีวิตได้ เช่น ที่อยู่อาศัย เครื่องใช้สอยต่าง ๆ เครื่องนุ่งห่มที่จำเป็น ฯ</p> <p>๕. ภิกษุมีทรัพย์สินที่จำเป็นในการติดต่อสื่อสารหรือเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่พระธรรมได้ เช่น มีโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ วิทูรย์ ทีวี เป็นต้น</p> <p>๖. ภิกษุมีทรัพย์สินที่ญาติโยมนำมาฝากไว้ได้</p> <p>๗. ภิกษุมียานพาหนะและใช้ยานพาหนะที่จะให้เดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ เพื่อทำธุระที่จำเป็นได้</p> <p>๘. ภิกษุรับเงินมาใช้จ่ายจำเป็นภายในวัดได้ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นต้น</p>	<p>๔. ทรัพย์สินที่จำเป็นอื่น ๆ นอกจากอัฐบริวารที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตนั้นควรเป็นของสงฆ์โดยรวม ไม่ใช่ทรัพย์สินส่วนตัวที่สะสมไว้ใช้เอง เพราะแม้จีวรและบาตรพระวินัยยังบัญญัติให้มีได้จำกัด เป็นต้น ดังนั้น ทรัพย์สินอื่น ๆ จึงไม่ควรที่ภิกษุจะสะสมไว้เป็นของตน</p> <p>๕. ทรัพย์สินในลักษณะนี้ไม่ใช่ทรัพย์สินจำเป็นของภิกษุ เพราะโทรศัพท์มือถือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ เปรียบเสมือนการพูดคุยส่วนตัวระหว่างภิกษุกับฆราวาส การมีไว้ส่วนตัวเป็นการคลุกคลีโดยไม่จำกัดกาละ นำไปสู่สิ่งที่ไม่ควรตามพระวินัย การจะใช้ก็ควรกระทำโดยเฉพาะตามพระธรรมวินัยเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องส่วนตัว สำหรับคอมพิวเตอร์ วิทูรย์ ทีวี เป็นอุปกรณ์ที่ไม่จำเป็น ชาวสารบ้านเมืองไม่ใช่เรื่องของภิกษุ และนำมาซึ่งความวุ่นวายต่าง ๆ ดังนั้น จึงไม่ควรมีไว้เป็นของส่วนตัว</p> <p>๖. ภิกษุไม่อาจรับฝากเงินทองทรัพย์สินสิ่งของของฆราวาสได้ ไม่ใช่กิจของภิกษุ การรับฝากไว้เป็นอาบัติปาจิตตีย์</p> <p>๗. การใช้พาหนะหรือยานของภิกษุตามพระธรรมวินัยที่ทรงอนุญาตเมื่อภิกษุนั้นป่วยเท่านั้น³ ภิกษุจึงไม่อาจมีพาหนะของตนเองได้เลย แม้แต่การใช้พาหนะก็เป็นอาบัติ</p> <p>๘. ภิกษุไม่อาจรับเงินได้ไม่ว่ากรณีใด สำหรับค่าใช้จ่ายภายในวัดควรเป็นภาระของไวยาวัจกรของวัดเป็นผู้ดูแลแล้ว ฆราวาสควรบริจาคเงินให้ไว้แก่ไวยาวัจกรเพื่อจัดการดูแลคณะสงฆ์ในวัด ไม่ควรถวายเงินให้ภิกษุไม่ว่าโดยการถวายใบปวารณาก็ตาม เพราะเป็นการ</p>
--	---

³ พระวินัยปิฎก มหาวรรค เล่ม ๕ ภาค ๒ หน้า ๒๕

<p>๙. วัดหลายแห่งไม่อาจหาไวยาวัจกรได้ หรือไวยาวัจกรไม่น่าเชื่อถือและไว้ใจ เจ้าอาวาสจึงต้องรับผิดชอบดูแลเงินของวัดแทน</p> <p>๑๐. ภิกษุต้องหาเงินมาก่อสร้างอาคารสถานที่วิหาร เจดีย์ พระพุทธรูป ประติมากรรมเพื่อการเคารพบูชาได้ เป็นการเผยแพร่พระศาสนา</p> <p>๑๑. ภิกษุต้องหาเงินทองมาเพื่อจัดงานประเพณี งานบุญ งานปฏิบัติธรรมให้แก่ฆราวาส เพื่อการเผยแพร่พระศาสนา</p>	<p>ให้เงินแก่ผู้อื่นเก็บไว้แทน ไม่ต่างไปจากการถวายเป็นบุญให้ผู้อื่นแทนเช่นกัน ยังทำให้ภิกษุยุ่งเกี่ยวกับเงินและทองอยู่</p> <p>๙. ภิกษุกับฆราวาสต่างเป็นพุทธบริษัทที่ต้องอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน วัดวาอารามย่อมตั้งอยู่ในชุมชนชาวพุทธที่มีความเลื่อมใสศรัทธา การดูแลเรื่องภายในวัดที่จำเป็นสำหรับภิกษุ ไม่ใช่เรื่องใหญ่ เพราะภิกษุต้องเป็นผู้เลี้ยงง่าย วัดที่ภิกษุประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ย่อมนำศรัทธาและความเลื่อมใสทำให้ชุมชนสรรหาและจัดหาไวยาวัจกรช่วยดูแลเหล่าภิกษุสงฆ์ในวัดนั้น ๆ ให้เหมาะสมได้</p> <p>๑๐. พระพุทธองค์ทรงแสดงว่า มหาวิหาร เจดีย์ เป็นร้อยเป็นพัน ก็ดำรงพระศาสนาไว้ไม่ได้ แม้แต่วันหนึ่งบ้าง แม้ชั่วดึกข้ายาคูครั้งหนึ่งบ้าง แต่การที่พุทธบริษัทมีสัมมาปฏิบัติ จึงจะเชื่อว่าเป็นการบูชาที่สมควร เชื่อว่าดำรงอยู่แห่งพระศาสนาไว้ได้^๔ งานก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ จึงไม่ใช่การเผยแพร่พระศาสนา ส่วนจะมีการก่อสร้างสถานที่จำเป็นใด ๆ ก็เป็นเรื่องของฆราวาส ไม่ใช่กิจของภิกษุ โดยเฉพาะเรื่องการเงินนั้นภิกษุยุ่งเกี่ยวไม่ได้โดยเด็ดขาด</p> <p>๑๑. พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า ฐานะของภิกษุมีเพียง ๒ ประการ คือ คันถะฐานะ การศึกษาเล่าเรียน และ วิปัสสนาฐานะ การอบรมเจริญปัญญา เท่านั้น^๕ งานตามประเพณีนิยม งานบุญตามเทศกาล เป็นเรื่องของฆราวาสที่ไม่เกี่ยวกับสงฆ์ ส่วนการเผยแพร่พระธรรมคำสอนนั้น ภิกษุทำได้ตามความเหมาะสมแก่พระธรรมวินัย มิใช่จัดเป็นงานใหญ่โตเป็นสำนักปฏิบัติมีพิธีต้องมากมาย มีการพักค้างแรมอาศัยในวัด จนเป็นเรื่องวุ่นวาย เป็นการคลุกคลี และต้องใช้เงินใช้ทองอันนำมาซึ่งการละเมิดพระวินัย</p>
---	---

^๔ พระสุตตันตปิฎก ที่มณีกาย มหาวรรค เล่ม ๒ ภาค ๑ หน้า ๔๒๑

^๕ พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท เล่ม ๑ ภาค ๒ ตอน ๑ หน้า ๑๕

<p>๑๒. ภิกษุหาเงินมาทำประโยชน์แก่สาธารณะ ได้ เช่น สร้างโรงเรียน โรงพยาบาล ช่วยเหลือชาวบ้านที่ขัดสนยากจน ฯลฯ</p> <p>๑๓. มหาเถรสมาคมรับรองการก่อสร้างพุทธ สถาน หรือทำสาธารณะประโยชน์โดย มอบสมณศักดิ์ให้แก่ภิกษุที่เป็นผู้ทำ ประโยชน์นั้น</p> <p>๑๔. มหาเถรสมาคมอนุญาตให้มีการเรียไ้เงิน ได้เพื่อนำมาทำประโยชน์แก่พระศาสนา</p> <p>๑๕. พระสังฆาธิการต้องปกครองสงฆ์ จึงต้อง มีทรัพย์สินเงินทองเพื่อใช้ในการบริหาร และปกครองสงฆ์</p> <p>๑๖. กรรมการมหาเถรสมาคมต่างมีทรัพย์สิน สมบัติเงินทองมากมาย</p> <p>๑๗. แม้แต่รัฐบาลยังจัดเงินนิตยภัตให้ภิกษุที่มี สมณศักดิ์</p>	<p>๑๒. การทำสาธารณะประโยชน์ไม่ใช่กิจของสงฆ์ตาม พระธรรมวินัย เพราะฐานะของภิกษุมีเพียง ๒ ประการ คือ คั่นละฐานะ และวิปัสสนาฐานะ กิจฐานะอื่น ๆ เป็นหน้าที่ของคฤหัสถ์ทั้งสิ้น การทำกิจดังกล่าว ทำให้ภิกษุต้องยุ่งเกี่ยวกับเงินทองทำให้หมองมัวใน พระศาสนา แม้จะได้การสรรเสริญทางโลก แต่นั่น ไม่ใช่พระพุทธรประสงค์ของพระศาสนาแม้แต่น้อย</p> <p>๑๓. กฎมหาเถรสมาคมในเรื่องการสนับสนุนให้ภิกษุทำ ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง หรืองาน สาธารณประโยชน์ต่าง ๆ นั้น เป็นเรื่องที่ไม่เป็นไป ตามพระธรรมวินัย โดยเฉพาะใช้เรื่องนี้เป็นการให้ ยศให้ตำแหน่งยังเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะเป็นต้นเหตุภิกษุต้องยุ่งเกี่ยวกับเงินและทอง เพื่อใช้ในกิจที่ไม่ใช่ของสงฆ์ และทำให้เป็นการ แสวงหาลาภยศ</p> <p>๑๔. การอนุญาตและส่งเสริมให้ภิกษุเรียไ้เงินทองจาก ฆราวาสเป็นการทำให้ภิกษุต้องอาบัติละเมิดพระ ธรรมวินัย เป็นการไม่ถูกต้อง ทำให้หมองมัวแก่พระ ศาสนา เป็นที่เอือมระอาแก่ชาวบ้าน เสื่อมเสียต่อ สงฆ์ เป็นเรื่องที่ต้องแก้ไขทันที</p> <p>๑๕. การปกครองสงฆ์ตามพระธรรมวินัยไม่มีการใช้เงิน และทองแต่อย่างใด ฐานะจัดหาจัดการต่าง ๆ มี หน่วยงานของรัฐดูแลอยู่แล้ว</p> <p>๑๖. กรรมการใดที่มีและสะสมทรัพย์สินเงินทองย่อม ละเมิดพระธรรมวินัย ไม่เคารพต่อพระศาสนา เป็น ตัวอย่างที่ผิดและไม่ดี ทำให้ภิกษุเอาแบบอย่าง</p> <p>๑๗. เงินนิตยภัตเป็นเงินค่าอาหารของภิกษุที่มีสมณศักดิ์ ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาต้องดูแลนำเงินนี้ไป จัดการจัดหาภัตตาหารถวาย ไม่ใช่มอบเงินให้แก่</p>
---	--

<p>๑๘. งานประเพณีกฐินหรือผ้าป่า ก็มีการถวายเงินให้แก่ภิกษุสงฆ์</p> <p>๑๙. ประชาชนศรัทธาถวายเงินทองเพื่อทำบุญบูชาตามประเพณีที่ทำกันมานานแล้ว</p> <p>๒๐. ภิกษุไม่มีทรัพย์สินเงินทองแล้วไม่อาจอยู่ในสังคมปัจจุบันได้แน่</p> <p>๒๑. ภิกษุที่ผิดพระธรรมวินัยบ้างเล็กน้อย แต่ทำประโยชน์ให้แก่สังคม ดีกว่าไม่มีพระภิกษุสงฆ์เลย</p>	<p>ภิกษุไปโดยตรง เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ไม่ชอบ ไม่เป็นการเอื้อเฟื้อพระวินัย ทำให้ภิกษุต้องอาบัติที่รับเงินดังกล่าวไว้โดยตรงอีกด้วย</p> <p>๑๘. กฐินและผ้าป่าเป็นกิจของสงฆ์ ไม่ใช่กิจของฆราวาส กิจนี้เป็นไปตามพระพุทธรประสงค์เกี่ยวกับจีวรเครื่องนุ่มห่มของภิกษุ ไม่เกี่ยวข้องกับเงินทองทรัพย์สินใด ๆ การที่ฆราวาสนำเรื่องกฐินและผ้าป่ามาเป็นงานพิธีที่ฆราวาสเข้าร่วมและมีการถวายเงินและทองให้แก่ภิกษุสงฆ์เป็นการไม่ชอบ และทำให้ภิกษุต้องละเมิดพระธรรมวินัยอีกด้วย กลายเป็นกฐินบาป ไม่ใช่กฐินตามพระธรรมวินัยแต่อย่างใด</p> <p>๑๙. เป็นเรื่องของความไม่รู้พระวินัย และทำบุญแบบมักง่าย จึงกระทำความผิดและทำให้ภิกษุต้องอาบัติไปด้วย เป็นเรื่องที่ต้องแก้ไขให้ถูกต้อง มิใช่ปล่อยให้ประเพณีที่ผิดและทำลายพระธรรมวินัยต่อไปเรื่อย ๆ เช่นนี้</p> <p>๒๐. หากภิกษุดังกล่าวอยู่ไม่ได้ก็ควรที่จะลาสิกขาออกมาเป็นฆราวาสดีกว่า เนื่องจากหากปฎิญาณตนว่าเป็นสมณะ แต่ยังละเมิดพระวินัยรับเงินและทอง และใช้จ่ายเงินและทองเช่นนี้ ย่อมมีโทษแก่ตน ดังที่พระพุทธองค์ทรงแสดงปาปภิกษุไว้หลายนัยจากการละเมิดพระวินัย และเป็นภัยแก่พระศาสนาอย่างร้ายแรงอีกด้วย</p> <p>๒๑. การที่มีภิกษุกระทำละเมิดพระธรรมวินัยไม่ว่าจะเล็กน้อยหรือหนักเบาเพียงใด พระพุทธองค์ทรงแสดงโทษไว้ด้วยประการละทั้งปวง ทรงดำริว่าเป็นภิกษุที่ไม่ละอาย เป็นภิกษุอลัชชี เป็นมหาโจร ปล้นศรัทธาจากชาวบ้าน มีโทษต่อตนเอง อีกทั้งยังเป็นการทำลายพระสัทธรรมที่มั่นคงให้เสื่อมสูญไป แม้ภิกษุนั้นจะทำประโยชน์มากมายให้แก่สังคม แต่ก็</p>
---	---

<p>๒๒. ไม่มีภิกษุเท่ากับไม่มีพระศาสนา</p>	<p>เป็นเรื่องทางโลก ไม่ใช่หน้าที่ภิกษุ ผลเสียย่อมตกแก่พระศาสนา</p> <p>๒๒. มีภิกษุทุกศีล ไม่ละอายต่อบาป กระทำยำยีต่อพระวินัย ไม่มีภิกษุเช่นนี้เลยยังดีเสียกว่า</p>
---	---